

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XXX. Fugat, non capit

urn:nbn:de:bsz:31-101049

FUGAT, NON CAPIT.
XXX.

Hæc Galatea **A**cis erat Faune nymphaque simethide cretæ,
 apud Ovid. **M**agna quidem patrisque sui matrisque voluptas,
 13. Metam. **N**ostra tamen major . . . . .
Hunc ego, me cyclops nullo cum sine petebat ;
Nec, si quaesieris odium cyclopis, amorve
Acidis in nobis fuerit præstantius, edam :
Par in utrumque fuit.

Hy jaeght,

Hy jaeght, maer laes ! verjaeght.

NOyt cond' ic gunstig vvoort van Rosemont gevinnē,
 Tot Floor, een rechte kluts, haer eens bestont te minnē,
 Die stont haer geensins aen, haer moeder niet-te-min
 Gaf aen den bloet gehoor, ooc tegen haren sin:
 Doen vvalt de rechte tijt om op mijn stuck te letten,
 't Wilt dat een ander joegh viel in mijn eyghen netten;
 Siet, Floor is hier het fret, mijn lief het schou conijn:
 Sy vvenscht te ziin gevat, om niet gevat te ziin.

Fugat, non capit.

D*Vm cave lustra subit viverra, cuniculus, hostem
 Ut fugiat, celeri deserit antra pede:
 Morderi metuens laqueis se tradit habendum.
 Sape, labor socio quod negat, arte feres.
 Anxia virgo fugit, cum rusticus instat amator;
 Et fruitur praeda, cui magis apta manus.
 Viciisti, sis capta licet, lepidissima rerum,
 Nam fuit in votis, ne capiare, capi.*

Tel bat les buissons, qui ne prend les oisillons.

MArgot fuit Coridon, qui tasche de la prendre,
 Mais elle, par despit, a Thirsis se va rendre:
 La proye fuit de l'un, a l'autre prend la retz.
 Voyla! un sot amant ne fert que de furet.

Z

Socckers

Of schoon het gau Furet gaet woelen inder aerden,
 Een, die maer fat en keec, die comt het wilt aenvaerdē;
 De blaser alchimist haelt vvonder aen den dagh,
 Dat yemant van het volck ten nutte dienen mach;
 Maer hy is sonder vangh, en sijn bestoven keucken,
 Al rooçtse jaren langh, en geëft maer vijfse reucken:
 De man verstooçt sijn broeck het wijf haer beste keurs,
 Een ander heeft de baet, en hy de leghe beurs.

Artium tristis janua.

D*Um cogit viverra ferax exire latebris,
 Mox aliquis prædam, qui nihil egit, habet.
 Ingenio penetras ima per viscera terre,
 Dum malè quærendo, chymice, perdis opes;
 Multa quidem nobis non contemnenda dedisti,
 At, miser, hoc nunquam, quod tibi quæris, habes:
 Igne licet caleat, caret, ab ð nidore culina,
 Pyxida tu vacuum, cætera vulgus habet.*

D'invention neuve, point de gain a qui la treuve.

QVe sert croupir par tous entrailles de la terre,
 Et faire tous les jours aux mineraux la guerre?
 Ou rien ne trouveras, ou n'auras point de gain;
 Vn autre a le profit, & tu la vuide main.

ARTIVM

Sic vos non vobis fertis aratra bo-
ves,

Et reliqui ejusdem sententiae versiculi in vulgus chymicorum non ineptè dici poterunt, si ea, quae ex officina vitiius artis indies prodeunt, consideremus. Ea verò sitne chrysopeia, id est, ad aurum faciendum efficax, Item anne exemplis probari possit verè aliquando hac arte aurum factum esse, nec ne, non est nostri instituti hic inquirere. hoc si quis velit consulat auctorem mag. Disq. lib. 1. cap. 5. Illud tantum hic dicam, chymicos quidè multa egregia humanoq; generi planè utilia incidenter, & veluti aliud agentes in usum mortaliū protulisse, plurimos tamen corū, non modo nihil ex arte ista compendii fecisse, sed omnibus exhaustos prope cladibus, omniū egenos facultates suas in fumo situ, ac pulvere, misere assumpsisse; idq; ipsi alchymiae autores & fautores, Geber, Lullus, & alii satis indicat, cū suos monent ne animis destituantur. quoties oleū & operā perdidisse sese non rarò animadvertunt; sed ex integro philosophari incipiant, (ita isti studiū chymicū satis superbè tanquā per excellentiā, nūcupant) Quid dicam? frustra sapit, qui sibi non sapit.

Mart. Delrio. Disquis. Mag. lib. 1. cap. 5.

Artem chymicam, quae medicina ad-
miniculatur, sanè laudo, & vene-
ror, ut physiologiae fetū prestantissimum:
in ventricem auri potabilis: spiritus enim
subtilissimos ex metallis, plantis, gemmis
que educens, quo subtiliora hoc puriora,
& quo puriora, hoc efficaciora remedia

Indienmen recht wil insien watter daghe lijk
uyt de smisse der alcumisten voortkomt, men
sal aen de selve dese veerfkens van Virgilius
wel moghen toepassen.

*Dat het schaepjen wolle gheeft,
Dat de by' om honich sweeft,
Dat den os uyt ploeghen gaet,
Komt niet tot der dieren baet.*

Ick en wil hier niet treden inde be-
merckinge of dese konste waerachtig
gout kan voortbrengē, dan niet: an-
dere hebben daer van wijt en breed
geschrevē. Dit wil ic hier alleenlijk
aenwysen, dat wel waer is, dat de al-
cumistē wel veel nutte dingē, als int
voorby gaen, hebben ontdeckt. maer
de nutticheyt daer van komt de vin-
ders der selver minst te passe, alsoo
meest al wat by henliedē gevondē is,
de vinders so diere heeft ghekoft, dat
vele van henlieden in stof, roock, en
stanck haer middelen verblasen heb-
bende, eyntelijck totte uyerste ar-
moede zijn komen te vervallen, en-
de door het onnoodighe te soecken,
het noodige quijt geworden zijnde,
hebben alsoo vrouwen en kinderen
naeckt en bloot of op den dijk, of
voor het galthuys henen ghestelt.

*prabet, &c. Interea tamen hac ars non
convenit nisi opulentissimis: multi enim
hac arte depauperantur, & in causa sunt
ut uxores & liberi cogantur indigno que-
stu se sustentare, idque vel ipsi chymici
scriptores testantur: nam Geber, non er-
go, inquit, hac scientia egenti & pauperi
convenit, sed potius est illis inimica.*

Z 2

PSALM,

Sy vergaderen ende en weten niet wie het krijghen sal.

VAt lust het menigh mensch met handen ende voeten
 Hier in dit aerden hol, gelijc een mol te wroeten?
 Het gaet hem als het fret, hy vvoelt sijn leven langh
 En siet, ey lieve, siet; een ander heeft den vangh:
 De loon van sijn gevvoel, en van sijn angstigh slaven
 Is maer een oude slet, om in te zijn begraven.
 Rijst hooger, vveerde ziel, en vry al verder siet;
 Dat u geluckigh maeckt is hier beneden niet.

Quod capis, alter habet.

E*Cquid adhuc atris caput abdis, homuncio, lustris?*
Ecquid adhuc vili pectora condis humo?
Tu viverra tuis, tu mente manique laboras,
Et mox qui predâ gaudeat, alter erit:
Alter erit; qui vina cadis depromat avitis,
Vah! dabitur cineri trita lacerna tuo.
Si sapis, ergo putri tandem caput exere terrâ;
Quaeque rapi nequeant premia, disce sequi.

ECCLES. 4. 17.

*Mon œil ne voyt jamais assez de richesses, & ne pense point pour
 qui travaille ie & prive ma personne de bien?*

AQuoy te fert, mortel, par avarice, & rage,
 Par peine, par labeur de consumer ton age?
 Ne vois tu pas qu'aux tiens ne fers que de furet?
 La peine est seule a toy, un autre a le banquet.

QVOD

O Curas hominum ! O quantum est in rebus inane !
Hic tamen si liberis orbis, censum tamen alieno heredi nutrire non desinit : iste, cum diu parcè vixerit, opibusque familia congerendis ævum consumpserit, quot filios, totidem cada ver expectantes vultures circum sese habens, tandem expectato sine supremam diem claudit, ac personato fletu nudus in terram abditur. Saladinus, qui Syriam, Ægyptum, ac Africa bonam partem subegit, vicinus morti, in cogitationem hanc seriò descendisse dicitur, ac proinde supremâ voluntate voluisse, pro omni pompâ funebri, tunicam tantum interiorem in hastâ sublimem offerri, cum acclamatione : Vnū hoc ex domitore orientis restare. Est sanè, est, inquit Eccl. 5. 12. alia infirmitas pessima, quam vidi sub sole, diuitiæ conservata in malum domini sui : pereunt enim in afflictione pessimâ. Sicut egressus est nudus de utero matris suæ, sic revertetur, & nihil auferet secum de labore suo. Quid ergo prodest ei, quod laboravit in ventū, cunctis diebus vitæ suæ? Cognovi, inquit idē cap. 3. 12. quod non esset melius, quā letari & bene facere in omni vitâ, hoc enim donum est Dei.

A Ch ! hoe ydel zijn de sorghen,
Die den armē mensch verworgen,
 Den desen, al hoewel sonder kinderen, en laet niet af schatten te versamelen voor een erfgenaem, die hy niet en kent. Den ghenen, kinderen hebbende, mitsgaders langhe en veel voor de selve hebbende gesorcht, en heeft menichmael, voor al sijn sorghen, gheen andere vergeldinge, als de forge van syne kinderen, duchtende dat hy te lange leven sal : werdende dagelijcx vande selve niet anders besien, dan gelijk een stervende ghedier, van een gragen giervoghel : tot dat hy ten laetsten, met ghemaeckte ende uytgheperste tranen, naeckt in het diepte der aerden neder wert gelaten. Saladijn die Syrien, Ægypten, ende een groot deel van Africa t'onder heeft gebracht, gevoelende sijn tijdt daer te zijn, na dat hy sich selfs ernstelijck in dese bedenckinge hadde ghegheven, heeft cyndelijck by uysterste wille bevolen, datmen voor de bare in plaetse van pronck-kleederen, prachtighe wapenen, ofte andere lijckcierunghe, alleenlijck sijn hemdenrock, aen een lance ghehecht, soude omdragen; met een by roep; van de overwinner van oosten, is dit maer alleen overich. Dat is een boose plaghe, seydt Salomon, die ick sach onder der sonnen : Rijckdom bewaert tot schade, diens, die hem heeft : want den rijcken komt om met grooten jammer. Ghelijck hy naeckt van sijns moeders lijf ghekomen is, soo vaert hy weder henen. Wat helpt dat hy in den wint ghearbeyt heeft? alle sijn leefslaghe heeft hy in duyftere ghegeten, &c. Ick mercke, seyden selven, datter niet beter en is als wel doen en vrolijck zijn.

LV C. 12.

STulte, hac nocte anima repetetur à te, *Squa autem parasti, cujus erunt?*
De imperatore Severo memoria proditum est : cum, cum sensim mortem sibi

imminere sensisset, linteum, in quo tumulandus erat, per castra conto levatum circumferri, & per praconem edici iussisse; En ! ex amplissimis regni opibus, quod unicum Severus imperator secū auferet.

Z 3

TIBI